

Manual 3 år

– Instruktioner för 3-årsbesöket

Av: Projektgruppen för BVC-Elvis

Hälsoundersökning och utvecklingsövervakning av 3-åringar görs av BHV-sjuksköterskan och ska erbjudas alla barn. För de flesta av barnen är ett besök hos sjuksköterskan tillräckligt, medan andra barn kan behöva komplettera med ett uppföljningsbesök, Steg 2 eller läkarbesök för vidare bedömning.

Syftet med 3-årsbesöket är att bedöma barnets förmåga till kommunikation och samspel samt att erbjuda utrymme för föräldrar att ventileras vanliga föräldraro.



Material och moment vid 3 årsbesöket

Moment för alla: Syfte:

Föräldraenkät	Ta del av utveckling, styrkor hos barn och familj eventuell oro problemområden. Förbered föräldrasamtal. Föräldraenkäten är ett arbetsmaterial och ingen journalhandling, se rutiner för dokumentation.
Pussel och påse	Initiera kontakt och kommunikation, få barnet att slappna av. Observera ögonkontakt, samspel och turtagning. Används även till att initiera lek, samtal och bedömning av enkla rollekar.
Språkscreening enligt Westerlund	Observera om barnet förstår ord och meningar. Benämner bilder/föremål, talar i meningar på minst tre ord samt om barnet medverkar och kan koncentrera sig.
Längd	Bedöma barnets tillväxt
Vikt	Bedöma barnets tillväxt
Föräldrasamtal	Stämma av föräldrars bild av barnet och deras funderingar. Återkoppla din samlade bild av enkätsvar och barnbesök. Erbjud stöd vid behov. Föreslå uppföljning vid behov. Bekräfta föräldrarna i deras föräldraskap.

Sammantaget

Enkätsvaren, barnbesök och föräldrasamtalet är till för att BHV-sjuksköterskan ska få en bild av barnet. Förmedla denna bild till föräldern/föräldrar för att se om det stämmer med hur barnet har det i vardagen. En välmående 3-åring ska kunna visa intresse för lek, ha en vilja att kommunicera verbalt och ickeverbalt. Språket är viktigt, men ännu viktigare är att det finns en vilja i vardagen av att dela med sig och att fråga.

Dokumentera observationerna av barnet, det som framkommit under föräldrasamtalet och eventuella åtgärder som ni kommit överens om.

Valbara fördjupningsmoment/Steg 2

Används exempelvis:

Om barnet har svårt att medverka i grundmomenten

Om barnet har kommunikationssvårigheter.

Steg-2-moment:

- Fikamaterial
- Bil och figurer
- Springa, hoppa
- Samtal om vikt och kost

Om du vid besöket behöver kontrollera barnet kommunikationsförmåga ytterligare, kan du prova följande:

1. Reagerar barnet på sitt namn? (Vänder sig mot den som tilltalar barnet?)
2. Kan barnet följa med blicken när du pekar på något längre bort i rummet? Fånga barnets uppmärksamhet, peka därefter på något föremål och säg "Titta!" Det krävs att barnet tittar på det du pekar på, och inte enbart på t.ex. din hand. Det är bra om barnet tittar tillbaka på dig för att stämma av sin upplevelse med din sk "joint attention".

Använder barnet sitt pekfinger för att peka på någon/något t ex. Westerlundbilderna.

Förberedelse utifrån föräldraenkät

Inför 3-årsbesöket: ta del av journal och enkät. För över stödord till samtalsguide ("bubblorna").

Om enkät saknas, påminn eller erbjud att fylla i på BVC. Om enkäten fylls i på plats kan ni välja att bara ta vissa sidor, exempelvis familjeförhållanden, SDQ och utveckling.



Inför besöket

Några dagar före besöket	Är enkäten ifylld?	Påminn eventuellt
Ta del av journal samt föräldraenkät	Ta del av kommentarer och föräldrafunderingar.	För över till samtalsguiden ("bubblorna"). Eventuellt kan du skriva ut delar av svaren om det är något speciellt eller nytt. (Samtalsguide och eventuell utskrift är arbetsmaterial och ska inte sparas i journalen).
Om enkäten inte är ifylld	Erbjud familjen att besvara enkäten i väntrummet eller på rummet.	Det går att göra en kortvariant på rummet. Annars – använd samtalsguiden "bubblor" som stöd för samtal. Använd frågorna som ingår i Westerlunds språkscreening.

Starter

Moment vid besöket	Syfte	Utförande, förslag	Titta efter	Att säga till förälder (Exempel)	Vid misstanke om svårigheter
Starter: Påse och pussel	Initiera kontakt. Uppmärksamma barnets sätt att samspela och kommunicera. Hjälpa barnet att slappna av.	Skapa spänning för vad som är i påsen Lägg pusselramen med ett par bitar i på bordet. Lägg resten av bitarna i påsen. Skaka påsen med bitarna för att locka barnet. "Titta vad jag har här" Låt barnet ta en bit ur påsen. Barnet får sedan ta den sista biten. Använd gärna pusselbitarna för att inbjuda till lek.	Verkar barnet förstå och kan följa instruktionen. Kan barnet vänta på sin tur? Benämner barnet något av föremålen? Barnets förmåga till turtagning och samspel samt medverkan i enkla rolllekar. Ger barnet ögonkontakt? Finns tecken på: -Att det är svårt att förstå -Att det är svårt att fånga barnets uppmärksamhet/ögonkontakt? -Att barnet är ängsligt/blygt/svårt att sitta still?	"Vilket fint gensvar jag får, vilken god kontakt." <i>Vid svårigheter:</i> "Brukar barnet vara ängslig/blyg/ha svårt att sitta still/koncentrera sig även hemma/på förskolan?"	Om barnet verkar blygt och behöver mer tid, prova steg 2 material, tex fika eller boka en ny tid för steg 2.

Fundera över och beskriv hur barnet kommer med i besöket och tar del av vad som ska hända.

Verkar barnet förstå vad som avses?

Får du kontakt med barnet?

Visar hen nyfikenhet?

Hur mycket hjälp behöver barnet för att medverka?

Språkscreening enligt Westerlund vid 3 år

Moment vid besöket

Syfte

Se manual för språkscreening vid 3 år, 3:e omarbetade upplagan

Identifiera barn med misstänkt grav språk- och/eller kommunikativ störning. Huvudsakligt fokus är att undersöka barnets språkförståelse och **språkanvändning**.

Fundera över och beskriv hur barnet genomför språkscreening enligt Westerlund

Hur mycket hjälp krävs för att få barnet att medverka?

Föräldrasamtal, använd gärna samtalsguiden "bubblor"

Föräldrasamtalet	Exempel på följdfrågor att ställa (finns i viss mån även i webb-systemet)	Vid indikation på svårare bekymmer
Syfte: Stäm av frågor enligt sammanfattningen, öppna för samtal om föräldrars funderingar. Ge din bild av barnet vid besöket. Alt: använd samtalsguide "bubblor" som utgångspunkt.	Hänvisa till texter på startsidan	Föreslå uppföljningsbesök -separat för föräldrar om barnet inte bör höra på samtalet. Be föräldrar återkomma på telefon om de vill tillägga något. Hänvisa till lämplig instans Remittera vid behov
Allmänt	Det var många frågor i enkäten, var det något speciellt ni fastnade för eller vill ta upp?	Enkätsvaren vägs samman med föräldrasamtalet och ditt möte med barnet
Hur ser familjen ut? (Har föräldrarna separerat? Finns nya syskon?) Hur samarbetar föräldrarna?	-Hur har barnet reagerat på det nya syskonet/boendet/situationen? -Behöver ni komma någonstans för att få hjälp i samarbetet? Finns det personer i er omgivning som kan vara ett stöd i denna situation?	Separation – hänvisa till samarbetsamtal/familjerådgivning/ Erbjud föräldrastöd
Förskola och lek	Hur trivs barnet i gruppen? Hur fungerar -Samlingar? -Lek inne/ute? -Måltider och påklädning? -Hämtning, lämning? -Har barnet någon/några särskilda kompisar? -Bytt avdelning? -Vad tycker barnet om att leka för lekar hemma? -Vill barnet att du/andra ska vara med? -Är det något som påverkar barnets fungerande på förskolan?	

Forts. nästa sida

Forts. **Föräldrasamtal, använd gärna samtalsguiden "bubblor"**

Föräldrasamtalet	Exempel på följdfrågor att ställa (finns i viss mån även i webb-systemet)	Vid indikation på svårare bekymmer
Eventuell oro eller funderingar, allmänt	Hur länge har ni tänkt på detta? Vad har ni provat för att komma tillrätta med detta?	
Barnets hälsa	Har barnet haft kontakt med specialist/annan mottagning?	Hänvisa/remittera
Barnets beteende och känslor, förmåga till sociala relationer SDQ-svar i enkäten	Vad tror du/ni att svårigheterna beror på? Hur går det för ert barn att leka med föräldrar/syskon hemma? Vad säger förskolan om hur det är för barnet där? Vad fungerar bäst? När blir det svårast? Vad händer då? Går det att förutsäga (och förebygga) barnets svårigheter Känner du/ni igen er i barnet?	Hänvisa till första linjen eller BUP vid behov
Föräldraskap Samarbete mellan föräldrar	Hur är det nu jämfört med tidigare? Lättare? Nya utmaningar? Roligare? Svårare?	Hänvisa till familjerådgivning/samarbetsamtal Husläkare/kurator om föräldern har egna hälsoproblem
Ge din bild av barnet	Jag uppfattar det som att ni är oroliga över Nns koncentrationsförmåga, men idag tyckte jag att det gick fint för Nn När jag läste era svar på enkäten tänkte jag att ni verkar nöjda med hur allt fungerar, stämmer idet? Här idag blev ju Nn lite arg och ledsen när vi skulle mäta, väga, är det något ni känner igen?	Jag tänker att det kan vara viktigt att få stöd så att Nn får det så bra som möjligt i sin vardag. Jag tänker att BUP/Komet/Första linjen/vår kurator skulle kunna vara ett sätt att få stöd i er situation.
Avslutning	Det låter som att ni har det..... bra/jobbigt /under kontroll... just nu	Uppföljningsbesök/läkarbesök vid behov

Valfria steg 2-moment

Fika – koppar, kanna och frukt

Moment vid besöket	Syfte	Utförande, förslag	Titta efter	Att säga till förälder (Exempel)	Vid misstanke om svårigheter
Fika (Koppar, kanna och frukt)	Initiera kontakt. Uppmärksamma barnets sätt att samspela och kommunicera. Hjälpa barnet att slappna av.	Ta fram en spännande låda/påse med koppar, kanna och frukt/tårta. Låtsas hålla upp. Ta en låtsas klunk. Håll upp till barnet eller låt barnet hålla upp. "varsågod vill du smaka" Ta fram/låt barnet ta fram låtsasmat. "nu kan du bjuda mamma/pappa/annan" Försök få till en dialog. "Mmm det ser gott ut" "vad tycker du om?"	Härmar barnet? Låtsas barnet? Accepterar att du låtsas? Tillför barnet något? Ger barnet ögonkontakt? Har barnet en dialog med dig? Kan barnet följa en instruktion? Vänta på sin tur? Imitation och låtsas leka?	Vi får till en fin samlek här. Vad fint Nn kommunicerar med mig Vid svårigheter: Brukar Nn leka sådant här hemma eller på förskolan/dagmamman?	Konsultation/ besök med barnläkare

Fundera över och beskriv hur barnet genomför Låtsasleken.

Verkar barnet förstå instruktionerna?

Vågar barnet delta?

Vägrar barnet delta?

Hur mycket hjälp krävs för att få barnet att medverka?

Bjuds du in? Föräldern? Kan barnet svara på dina initiativ?

Hur mycket hjälp krävs för att få barnet att medverka?

Valfria steg 2-moment

Bil och figurer

Moment vid besöket	Syfte	Utförande, förslag	Titta efter	Att säga till förälder (Exempel)	Vid misstanke om svårigheter
Bil, figurer (Duplo)	Initiera kontakt. Uppmärksamma barnets sätt att samspela och kommunicera. Hjälpa barnet att slappna av.	Ta fram spännande låda/påse. Lägg fram bil. Kör med en bil och gör ljud. "kan du också köra?" Nu får pappa/mamma/annan köra, nu är det din tur. Ta fram figurer. Se om du och barnet kan ha en dialog med figurerna eller om barnet kan hjälpa din figur att få åka i bilen.	Härmar barnet? Låtsas barnet? Accepterar att du låtsas? Tillför barnet något? Ger barnet ögonkontakt? Har barnet en dialog med dig? Kan barnet följa en instruktion? Vänta på sin tur? Imitation och låtsas leka?	Vi får till en fin samlek här. Vad fint Nn kommunicerar med mig. Vid svårigheter: Brukar Nn leka sådant här hemma eller på förskolan/dagmamman?	Konsultation/ besök med barnläkare

Fundera över och beskriv hur barnet genomför leken.

Verkar barnet förstå instruktionerna?

Vågar barnet delta?

Vägrar barnet delta?

Bjuds du in? Föräldern? Kan barnet svara på dina initiativ?

Hur mycket hjälp krävs för att få barnet att medverka?